

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI
AVRUPA BİRLİĞİ BAŞKANLIĞI

REPUBLIC OF TURKEY
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS
DIRECTORATE FOR EU AFFAIRS

AVRUPA YEŞİL MUTABAKATI (AYM) HEDEFLERİNE ULAŞILMASINDA SÜRDÜRÜLEBİLİR FİNANSIN ROLÜ

AB ARAŞTIRMALARI

Işıl DEĞERLİ
AB İşleri Uzmanı
Ekonomik, Mali ve
Sosyal Politikalar
Daire Başkanlığı

Avrupa Birliği (AB), Avrupa Yeşil Mutabakatı (AYM) hedeflerine ulaşılmasını desteklemek için sürdürülebilirlikle ilişkili hususları finans sektörünün ayrılmaz bir parçası haline getirmeye çalışmaktadır. **Sürdürülebilir finans**, yatırım kararları alınırken **çevresel, sosyal ve yönetişimsel (ESG)** hususların dikkate alınmasını ve finansmanın sürdürülebilir ekonomik faaliyetlere ve projelere yönlendirilmesini amaçlamaktadır.

Sürdürülebilir finans, aynı zamanda, finansal sistem üzerinde etkisi olabilecek ESG ile ilişkili riskleri dikkate almayı ve finansal ve kurumsal aktörlerin uygun yönetişimi yoluyla bu tür risklerin azaltılmasını gerektirmektedir.

Sürdürülebilir finans, AYM kapsamındaki politika hedeflerinin yanı sıra AB'nin **iklim ve sürdürülebilirlik hedeflerine** ilişkin uluslararası taahhütlerinin yerine getirilmesinde kilit bir role sahiptir. Kovid-19 pandemisi nedeniyle yaşanan kriz, sürdürülebilir finans araçlarına duyulan ihtiyacı daha da artırmış ve Kovid sonrası dönemde finansal kaynakların sürdürülebilir hedeflere yönlendirilmesi için önemli bir fırsat penceresi yaratmıştır.

Kovid-19 pandemisi, ticaretten turizme, ulaşımdan üretime pek çok kanaldan ekonomileri olumsuz etkileyerek mevcut ekonomik ve sosyal zorlukları daha da artırmıştır. Krize karşı verilen politika tepkisi ve ekonomik iyileşmeyi desteklemek için sağlanan mali yardımlar, daha sürdürülebilir ve yeşil bir ekonomiye geçişte önemli bir rol oynayacaktır.

KOVID-19 PANDEMİSİNDEN TOPARLANMA SÜRECİ VE SÜRDÜRÜLEBİLİR FİNANS

AB, Kovid-19 krizini aşmak için kamu ve özel sektör yatırımlarını AYM hedefleri doğrultusunda yönlendirmeyi amaçlamıştır.

Bu kapsamda, AB'nin **2021-27** dönemini kapsayan yeni **1,074 trilyon avroluk** yeni [Çok Yıllı Mali Çerçevesi \(CYMC\)](#) ve buna ek olarak Kovid-19 krizinin yarattığı olumsuz etkilerle mücadele etmek için açıkladığı **750 milyar avroluk** [YeniNesilAB \(NextGenerationEU\)](#) toparlanma fonu, AB'nin uzun vadede daha sürdürülebilir bir ekonomiye dönüşmesini destekleyecektir.

Bahsedilen kaynağın,

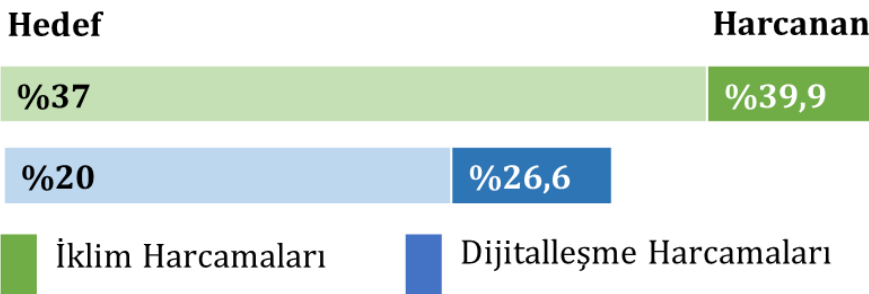
- **%30'unun iklim değişikliğiyle mücadele,**
- **%20'sinin ise dijital dönüşümü** gerçekleştirmek

için harcanması planlanmaktadır.

YeniNesilAB'nin merkezinde yer alan 672,5 milyar avroluk [Toparlanma ve Dayanıklılık Mekanizması](#) (*Recovery and Resilience Facility-RRF*), üye ülkelerin pandeminin olumsuz etkileriyle mücadele ederken **yeşil ve dijital dönüşümü** gerçekleştirmelerine yardımcı olacaktır.

RRF'nin, yeşil ve dijital dönüşüm alanlarındaki kamu yatırımlarına büyük ölçekli finansal destek sağlaması ve bu kaynağın en az **%37'sinin yeşil projeleri, %20'sinin ise dijital dönüşümü** desteklemesi planlanmaktadır. 19 Şubat 2021 tarihinde yürürlüğe giren RRF, üye devletlerdeki reform ve yatırımları 31 Aralık 2026 tarihine kadar finanse edecektir.

AB TAKSONOMİSİ VE YEŞİL TAHVİLLER

AB, AYM kapsamında yatırımların sürdürülebilir proje ve faaliyetlere yönlendirilmesi amacıyla çevresel açıdan sürdürülebilir ekonomik faaliyetlerin bir listesini oluşturan ve şirketlerin hangi ekonomik faaliyetlerinin çevresel olarak sürdürülebilir olduğunu belirlemelerine yardımcı olacak **AB taksonomisi** adı verilen bir sınıflandırma sistemi geliştirmeye çalışmaktadır. Bu kapsamda, **AB Taksonomi Tüzüğü**, 22 Haziran 2020 tarihinde Avrupa Birliği Resmi Gazetesi'nde yayımlanmış ve **12 Temmuz 2020'de yürürlüğe girmiştir**.

AB TAKSONOMİSİ

AB, yeşil taksonomi kapsamında **altı alanda** yapılacak yatırımların çevreye zarar vermemesi amacıyla **"do no significant harm"** kriterini uygulamaktadır.

«DO NO SIGNIFICANT HARM» KRİTERİ

İklim değişikliğiyle mücadelede emisyon azaltımı

İklim değişikliğine uyum

Su ve deniz kaynaklarının sürdürülebilir kullanımı ve korunması

Döngüsel ekonomiye geçiş

Kirliliğin kontrol edilmesi ve önlenmesi

Biyoçeşitliliğin ve ekosistemlerin korunması ve restorasyonu

Taksonomi Tüzüğü, yetki devrine dayanan tasarruflar (*delegated acts*) yoluyla Komisyona **her çevresel hedef için teknik tarama kriterlerini** tanımlayarak çevresel olarak sürdürülebilir faaliyetlerin fiili listesini oluşturma görevi vermektedir.

İklim değişikliğine uyum ve iklim değişikliği ile mücadele hedeflerine yönelik sürdürülebilir faaliyetlere ilişkin ilk Yetki Devrine Dayanan Komisyon Tasarrufu 9 Aralık 2021 tarihli AB Resmi Gazetesi'nde yayımlanarak Ocak 2022'den itibaren uygulanmaya başlamıştır. Geri kalan dört hedef için ikinci bir yetki devri tasarrufunun 2022 yılı içinde yayınlanması planlanmaktadır.

Taksonomi Tüzüğü'nün **bildirim yükümlülüklerine** ilişkin 8. maddesini tamamlayan ve finansal ve finansal olmayan kuruluşların faaliyet, yatırım veya borç verme süreçlerinde çevresel açıdan sürdürülebilir ekonomik faaliyetlerin oranına ilişkin açıklanacak bilgilerin içerik, metodoloji ve sunumunu belirleyen Yetki Devrine Dayanan Komisyon Tasarrufu ise 10 Aralık 2021 tarihli AB Resmi Gazetesi'nde yayımlanarak Ocak 2022'den itibaren uygulanmaya başlamıştır.

Doğal gaz ve nükleer enerjinin AB Taksonomisi kapsamına alınmasına yönelik 31 Aralık 2021 tarihinde sunulan teklif, Komiserler Koleji (The College of Commissioners) tarafından 2 Şubat 2022 tarihinde kabul edilmiştir. Mevzuat teklifinin Konsey ve Avrupa Parlamentosu'na iletilmesi ve maksimum altı aylık inceleme süresinin sonunda Parlamento ve Konsey'den itiraz gelmemesi durumunda, 1 Ocak 2023 tarihinde yürürlüğe girmesi öngörülmektedir.

AB TAKSONOMİSİ VE YEŞİL TAHVİLLER

Sürdürülebilir finansman araçları arasında **yeşil tahviller** giderek daha önemli bir rol oynamaktadır. Yeşil tahvillerin ilk defa ihraç edildiği 2007 yılından bu yana küresel yeşil tahvil piyasası hızla büyümüş ve 2021 yılında küresel yeşil tahvil piyasasının büyüklüğü **1,2 trilyon doları** aşmıştır. Yeşil tahvil ihracının 2023 yılında yıllık 1 trilyon dolara ulaşacağı tahmin edilmektedir (Climate Bonds Initiative, 2021).

AB, **yeşil tahvil piyasasının** etkinliğini, şeffaflığını ve güvenilirliğini artırmak ve piyasa katılımcılarını Avrupa yeşil tahvillerini ihraç etmeye ve bunlara yatırım yapmaya teşvik etmek amacıyla bir **Yeşil Tahvil Standardı** (*EU Green Bond Standard*) oluşturmaya çalışmaktadır. Avrupa Yeşil Tahvil Standardı, şirketlerin ve kamu sektörünün büyük ölçekli yatırımları finanse etmek için sermaye piyasalarında fon toplamak amacıyla yeşil tahvilleri nasıl kullanabilecekleri konusunda bir standart ortaya koyacaktır. Böylece, ihraççılar AB taksonomisiyle uyumlu yeşil projeleri finanse ettiklerini göstermek için sağlam bir araca sahip olurken, tahvilleri satın alan yatırımcılar, yatırımlarının sürdürülebilir olduğunu daha kolay değerlendirebilecek, karşılaştırabilecek ve güvenebilecektir. Bu sayede, **yeşil yıkamaya (green washing)** ilişkin riskler de azalacaktır.

7 Eylül 2021'de kabul edilen **Yeşil Tahvil Çerçevesi** kapsamında, Komisyonun Yeni Nesil AB toparlanma fonunun %30'una tekabül eden yaklaşık 250 milyar avro tutarındaki yeşil tahvili 2026 yılı sonuna kadar piyasalardan ihraç etmesi planlanmaktadır. Yeşil Tahvil Çerçevesi yatırımcılara, fonların yeşil dönüşüm için nasıl kullanılacağı konusunda bilgi sunacak ve Komisyon tarafından düzenli rapor hazırlanarak yatırımcıların bilinçli karar almaları sağlanacaktır.

Ekim 2021'de AB genelinde yeşil ve sürdürülebilir yatırımlarda kullanılmak üzere yapılan **15 yıl vadeli 12 milyar avro** tutarındaki tahvil ihracı, bugüne kadarki en büyük **yeşil tahvil ihracı** olup, bu ihraca 135 milyar avro ile ihraç miktarının 11 kat üzerinde talep gelmiştir.

TÜRKİYE’DE SÜRDÜRÜLEBİLİR FİNANS ALANINDA YAŞANAN GELİŞMELER

AB’de sürdürülebilir finans konusunda yaşanan gelişmelerin yakından takip edilmesi, Türkiye’nin de bu fırsatlardan etkin bir şekilde faydalanabilmesi açısından önem arz etmektedir. İlgili kurumlarımız sürdürülebilir finans alanındaki gelişmeleri takip ederek gerekli adımları atmaktadır.

Ticaret Bakanlığı koordinasyonunda hazırlanan **Yeşil Mutabakat Eylem Planı**, 16 Temmuz 2021 tarihli ve 31543 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Cumhurbaşkanlığı Genelgesi ile kabul edilmiştir. **9 ana başlık** altında toplam **32 hedef ve 81 eylem** içeren **Yeşil Mutabakat Eylem Planı**’nın **yeşil finansman başlığı altında** Türkiye’de sürdürülebilir finans ekosisteminin geliştirilmesi amacına yönelik olarak **11 eylem** öngörülmüştür.

Eylem Planı’nda öngörülen eylemlerden bazıları halihazırda tamamlanmış ve ülkemizde bugüne kadar sürdürülebilir finans alanında önemli adımlar atılmıştır.

Republic of Turkey

Sustainable Finance Framework

November 2021

Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından uluslararası “Çevresel, Sosyal ve Yönetişim” (ESG) tahvil piyasasında borçlanma işlemleri gerçekleştirilmesi amacıyla **“Sürdürülebilir Finansman Çerçeve Dokümanı”** hazırlanmış ve 12 Kasım 2021 tarihinde açıklanmıştır (Eylem 3.2.2).

TÜRKİYE’DE SÜRDÜRÜLEBİLİR FİNANS ALANINDA YAŞANAN GELİŞMELER

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu tarafından “[Sürdürülebilir Bankacılık Stratejik Planı](#)” hazırlanarak 27 Aralık 2021’de kamuoyu ile paylaşılmıştır (Eylem 3.2.5). Böylece, küresel yatırım stratejilerinde yer alan çevresel, sosyal ve yönetimle (ESG) ilgili ölçütlerin bankacılık sektörümüz tarafından daha fazla dikkate alınması ve bu sayede yurtdışı yeşil finans piyasalarından daha fazla faydalanılması amaçlanmaktadır.

Sürdürülebilirliğe olumlu katkı sağlayacak yatırımların finansmanının teşvik edilmesi için Sermaye Piyasası Kurulu (SPK) tarafından 24 Şubat 2022 tarihinde “[Yeşil Borçlanma Aracı, Sürdürülebilir Borçlanma Aracı, Yeşil Kira Sertifikası, Sürdürülebilir Kira Sertifikası Rehberi](#)” yayımlanmıştır (Eylem 3.2.3).

Yeşil tahvil alanında finansal piyasalarda en yaygın kabul gören “Uluslararası Sermaye Piyasaları Derneği (ICMA) Yeşil Tahvil İlkeleri” esas alınarak hazırlanan rehber ile uluslararası finansal piyasalardaki en iyi uygulamalar ve standartlarla uyum amaçlanmıştır.

Yeşil dönüşüm konusunda aday ülkelere yönelik AB finansman imkânlarına erişim amacıyla AB ve üye ülkeler nezdinde girişimde bulunulması eylemi (Eylem 3.3.2) kapsamında oluşturulan **AB projelerinin finansmanı ihtisas çalışma grubunun** ilk toplantısı, AB Başkanlığı koordinasyonunda ilgili kurum ve kuruluşların katılımıyla 17 Mart 2022 tarihinde gerçekleştirilmiştir.

TÜRKİYE'DE SÜRDÜRÜLEBİLİR FİNANS ALANINDA YAŞANAN GELİŞMELER

Bu çalışmalara ek olarak, **21-25 Şubat** tarihlerinde Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı koordinasyonunda kamu sektörü, özel sektör, akademi ve sivil toplum kuruluşlarının katılımıyla Konya'da "**İklim Şûrası**" düzenlenmiştir. İklim Şûrası kapsamında oluşturulan 7 adet komisyondan biri "**Karbon Fiyatlama ve Yeşil Finansman**" konusuna odaklanmıştır.

Komisyon çalışmalarında, Türkiye'nin yeşil finansman alanında önümüzdeki dönemde yapması gerekenleri ortaya koyan bir yol haritasının belirlenmesi amacıyla çeşitli politika tavsiyeleri ele alınmıştır. Bu kapsamda, ulusal yeşil taksonomi mevzuatı hazırlanması, ulusal yeşil finans stratejisi hazırlanması, iklimle bağlantılı finansal risklerin tanımlanması, ölçülmesi ve yönetilmesi için altyapı oluşturulması gibi konular öncelikli olarak değerlendirilmiştir.

Sürdürülebilir finans araçları ve yeşil tahvil piyasasının ülkemizde daha da geliştirilmesine ilişkin çalışmalar ilgili kurum ve kuruluşlar tarafından sürdürülmektedir.

- Avrupa Komisyonu, Bankacılık ve Finans, Sürdürülebilir Finans, https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/banking-and-finance/sustainable-finance_en (Erişim tarihi 20.03.2022).
- Avrupa Komisyonu, İklim Eylemi, 2030 İklim Hedefi Planı, https://ec.europa.eu/clima/eu-action/european-green-deal/2030-climate-target-plan_en (Erişim tarihi 20.03.2022).
- Avrupa Komisyonu, 2021-27 Çok Yıllı Mali Çerçeve, https://ec.europa.eu/info/strategy/eu-budget/long-term-eu-budget/2021-2027_en (Erişim tarihi 20.03.2022).
- Avrupa Komisyonu, Toparlanma ve Dayanıklılık Mekanizması (RRF), https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/recovery-coronavirus/recovery-and-resilience-facility_en (Erişim tarihi 20.03.2022).
- Avrupa Komisyonu, Sürdürülebilir Eylemler için AB Taksonomisi, https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/banking-and-finance/sustainable-finance/eu-taxonomy-sustainable-activities_en (Erişim tarihi 20.03.2022).
- Avrupa Komisyonu, YeniNesilAB Yeşil Tahvil Çerçevesi, https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/about_the_european_commission/eu_budget/nextgenerationeu_green_bond_framework.pdf (Erişim tarihi 20.03.2022).
- Avrupa Yeşil Tahvil Standardı, https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/banking-and-finance/sustainable-finance/european-green-bond-standard_en (Erişim tarihi 20.03.2022).

- Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK), Sürdürülebilir Bankacılık Stratejik Planı, 27 Aralık 2021. <https://www.bddk.org.tr/KurumHakkinda/EkGetir/5?ekId=36>
- Climate Bonds Initiative, <https://www.climatebonds.net/2021/11/2021-already-record-year-green-finance-over-350bn-issued> (Erişim tarihi 20.03.2022).
- Hazine ve Maliye Bakanlığı (HMB), Sürdürülebilir Finansman Çerçeve Dokümanı, 12 Kasım 2021. <https://ms.hmb.gov.tr/uploads/2021/11/Republic-of-Turkey-Sustainable-Finance-Framework.pdf>
- Yeni Nesil AB Toparlanma Fonu, https://europa.eu/next-generation-eu/index_en (Erişim tarihi 20.03.2022).
- Sermaye Piyasası Kurulu (SPK), Yeşil Borçlanma Aracı, Sürdürülebilir Borçlanma Aracı, Yeşil Kira Sertifikası, Sürdürülebilir Kira Sertifikası Rehberi, 24 Şubat 2022. <https://spk.gov.tr/Sayfa/Dosya/1362>
- Ticaret Bakanlığı, Yeşil Mutabakat Eylem Planı, 16 Temmuz 2021. <https://ticaret.gov.tr/data/60f1200013b876eb28421b23/MUTABAKAT%20YE%C5%9E%C4%B0L.pdf>